מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

בכורות מה

עניין: רנ"ב אברים שבאשה

שו"ת האלף לך שלמה

או"ח סי' קכ

סי' ק"כ. אשר שאל בנוסח מי שבירך לחולה שאומרים גם בנקבה לרמ"ח אברי' ושס"ה גידי' הרי באשה אברים יתירים וכו' באמת אין בידי ליתן טעם ללשון מנהג לבד אך להוציאו חלק א"א ונראה לומר כיון דאומר מי שברך לאברהם וכו' הרי דזוכר זכות אבות ונהי דזוכר אמהות מ"מ העיקר הוא האבות ואחז"ל אין פרי בטנה של אשה מתברך רק מפרי בטנו של איש וא"כ אין כח באחד להגן על השני אלא במה שבידו ויש לו ולא במה שאין לו וכיון דלאבות אין רק רמ"ח אברים ושס"ה גידים לכך אין זכותם מגן נמי רק על שיעור כזה ולא יותר ולכך אומרים רק לרמ"ח אברי' ושס"ה גידי' :

שמן ששון לבעל המגן אברהם פרשת חיי שרה

א) במדרש (נ"ח א') יודע ה' ימי תמימים כשם שהן תמימים כך שנותיהן תמימים בת כ' כבת ז' לנוי וכו', ד"א זו שרה שהיתה תמימה במעשים א"ר יוחנן כהדא עגלה תמימתא, ונחלתם לעולם תהיה שנאמר ויהיו חיי שרה ע"כ המדרש, והוא תמוה.

ונראה לתרץ דהענין דיש רמ"ח איברים באדם כנגד רמ"ח מצות עשה (מכות כג:) ורמ"ח ימים שקורין בתורה בשנה[2] ושס"ה גידין כנגד שס"ה מצות לא תעשה (זוה"ק וישלח קע:), ולכן נ"ל דקחשיב בקדושין (לג:) מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות סוכה לולב שופר וציצית ותפילין, וכתבו תוספות (ד"ה ותפילין) ציצית איכא מ"ד דחייבות דלילה זמן ציצית הוא (עכ"ד), וא"כ נשארו ד' ג', לפי שאשה יש לה ד' איברים יתרים כדאיתא (בנדה) [בבכורות (מה.)[3]], וקי"ל (חולין נח:) כל יתר כנטול דמי, א"כ ה"ל ד' חסרים ולכן פטורה מד' מצות[4]. וזהו שאמר המדרש **כשם שהם תמימים** פי' צדיקים, **כך שנותיהן תמימים** פי' שנותיהן[1] הם נגד לא תעשה והם **תמימים**, שאשה חייבת בכל מצות לא תעשה אע"פ שהזמן גרמא, אבל מצות עשה שהם נגד האיברים אינן תמימים שהן חסרים ד'.

ירושלמי סוטה פ"ה ה"א

המנחות ליציקה. המאררים. אמר ר' תנחומא [ז]מניין [ח]המאררים כנגד מאתים וארבעים ושמונה איברים שיש בה וכנגד מאתים ארבעים ושמונה איברים שיש [ט]בו.

חיד"א דבש לפי אות ס'

א. סוטה כתב **רבינו בעה"ט** המאררים בגימט' ב' פעמים רמ"ח לומר שבודקין רמ"ח של איש ושל אשה עכ"ל ויש להבין דשל אשה רנ"ב ואפשר דמשום דאמרינן בבכורות דף מ"ה דאברים היתרים באשה אינם מטמאין באהל שנאמר זאת התורה אדם כי ימות באהל דבר השוה לכל אדם א"כ עיקר אברי האשה רמ"ח ולכן השוה הכתוב אשה לאיש רמ"ח לכל א' כי היתרים לא חשיבי ואינם מטמאין באהל אלא רמ"ח ועיין בפ"ע מ' אהלות :

עלי תמר על הירושלמי

אמר ר"ת מנין המאררים כנגד רמ"ח איברים שיש בה וכנגד רמ"ח אברים שיש בו. באמבוהא דספרי בספרי נשא הקשה הרי מבואר בבכורות מ"ה שיש אברים יתירים באשה יותר מרמ"ח שבאיש, ואכן לעיל פ"ג ה"ב הלשון הוא ובאו בה מלמד שהן מתחלחלין בכל אבריה, ונשאר בצ"ע. ואכן גם בברכת מי שברך לחולה יש שאומרים גם באשה לרמ"ח אבריה ויש מדקדקים לומר לכל אבריה וכן נדפס בסוגריים בכמה סידורים, וצ"ע כנ"ל. וי"ל דהנה בבכורות שם אמרו מעשה בתלמידיו של רבי ישמעאל ששלקו זונה אחת שנתחייבה שריפה למלך ובדקו ומצאו בה רנ"ב, באו ושאלו את ר"י כמה אברים יש באדם, אמר להם רמ"ח, א"ל והלא בדקנו ומצאנו רנ"ב, א"ל שמא באשה בדקתם שהוסיף לה הכתוב שני צירים ושני דלתות (לפי גירסת השמ"ק). ויש לדקדק בלשון זה, שהוסיף לה הכתוב, שכאלו אין מנין רנ"ב קבוע אלא שהוסיף לה הכתוב. ונראה שבאמת יש כאן שני מספרים, מספר רחב ומספר מצומצם, שבמספר הרחב מונים רמ"ח לאשה כמו לאיש שכן השני צירים ושני דלתות יתכן לכוללם בהרמ"ח, אלא שבמספר מדוייק ומצומצם יתכן למנות אברים אלו במיוחד ויוצא רנ"ב ולפיכך הלשון הוא, שהוסיף לה הכתוב וכו', כלומר במנין מדוייק ומצומצם, אבל ברגיל משתמשים במנין הרחב שהוא רמ"ח גם באשה. תדע לך שכן הוא, שהרי הרמב"ם בהלכות טו"מ פ"ב ה"ז אומר שיש

WHATSAPP EMAIL PODCAST TORAHANYTIME ALLDAF DAF YOMI PORTAL KOLHALASHON